

POSLEDNJE DARILO.

Slika iz življenja.

Ana Čermakova se je obrnila stran od postelje bolnice, ki je ležala z zaprtimi očmi. Otrla si je oči, prenapolnjene s solzami, pa šepetala samaseboj.

„Nesreča! Minulo leto je umrl njen mož tako iznenadoma. Prišel je vozu pod kolesa. A sedaj tudi ona, še tako mlada, bo morala zapustiti dvoje otrok-sirot. Krepko se je poprijela dela, da ne bi pomrli siroti od gladu. Vendar delo je presehalo njene moči. Nežno telo se je borilo, dokler se je dalo, samo da se preživi in obleče otroka. Toda sedaj je vsega konec! Zdravnik mi je dejal, da za njo ni več rešitve. Nam revežem, ki od nas ni moči ničesar pričakovati, zdravniki povedo resnico. Delala sem, kar sem mogla za revno to Teklo, mojo sorodnico. Toda jaz sem le revna perica — in le s težavo se morem preživiti!“

„Anica!“ je šepetala bolnica.

„Kaj, Tekla, kaj ti naj podam?“ In stara perica se je približala postelji. Bolnica — še dovolj mlada ženska s pravilnimi črtami na licu, ki so pričale o nekdanji lepoti, preden je prsna bolezen pričela svoje delo ugonobljenja — je odprla oči ter gledala poslednjo svojo prijateljico, ki je ni zapustila v najtežavnejših trenutkih življenja. Oh, te velike; široko odprte, od vročnice se kar lesketajoče oči — se ti je zdelo — so izražale vso boleost materinega srca.

„Hejta — vio!“ se je zaslišal v tem hipu glas petletnega fantiča, sedečega na lesenem konjiču, ki ga mu je bil pokojni oči podaril o Božiču. „Hejta — vio — sivec! Vio!“ Bil je v resnici sivec, kolikor se je dala še spoznati barva na tej leseni igrači. Konjičku je v resnici nedostajala ena noga, vendar mali Jožek se za to ni zmenil dosti. Njemu se je zdel njegov sivec boljši in zalši nego vsi drugi konjiči na svetu. Njegova sestra, komaj za leto starejša, je sedela na stolu ter si prizadevala z nespretnimi prsti potegniti iglo s sukancem skozi staro, oguljeno tkanino.

„Vio!“ zakliče fantin vnovič.

„Jožek, bodi tiho!“ ga je opominjala Evica, „mati so bolni!“

„Jaz nočem, da bi bili mati bolni,“ se oglasi fant; „mati vstanejo zopet.“ Po bledem in upadlem obličju bolne vdove spreleti rožnat žarek nadeje.

„Dà, Jožek!“ zašepeta potihoma z velikim trudom, „jaz vstanem!“

„Toda, Tekla,“ reče stara perica, „bodi vendar pametna, kaj ti neki pride na um?“

„Dà, dà!“ zakliče fant, „mati morajo vstati, morajo pripeljati očeta! Jožek hoče imeti očeta!“

„Pomiri se, Jožek,“ zašepeta blede mati, „kmalu se bova videla z očetom, otroka!“

Evica z velikimi svojimi očmi pogleda mater. Mogoče, da se je že zlá slutnja prebudila v otročji glavi, predslutnja nekaj strašnega, skrivajočega se v materinih besedah. Toda Evica ne reče besedice, samo igla ji odpade iz tresočih rok.

„Moram oditi, dasiravno z bolešjo v srcu,“ reče stara Ana. „Nocoj ponoči imam pranje pri gospe kontrolorjevi. Šele proti jutru utegnem zopet priti pogledat semkaj k vam ter prinesem otrokom kruha — tebi, Tekla, pa čašico tople kave.“

„Kave ne smem piti,“ odvrne bolnica, „gospod zdravnik...“

„Meni je zdravnik rekel, da smeš jesti in piti vse,“ pripomni Ana.

„To pomeni...“

„Kar se dobi pripravnega za jed in pijačo!“ konča mala Evica. Te besede razdražijo staro Ano, da ji odvrne z nestrpljivim glasom: „Kaj imaš govoriti, ti mala beba, tebi ni to prav nič mar! Dokler še živi Ana Čermakova, dotlej se bo našlo še zmerom kaj za vas!“

Evica pobesi glavo. Jožek pa se je ukvarjal neprestano s konjem, ga je izpodbadal in priganjal k hoji z neprestanim: „Hejta — vio!“

„Ana!“ zaslišal se je slabi glas bolnice.

„Kaj hočeš, Tekla?“ vpraša sočutno starka.

„Torej prideš šele proti jutru k nam?“

„Poprej ne morem. Znano ti je, da je gospa kontrolorjeva poštena žena, ki pa zahteva mnogo. Pri nji mora biti vse v največjem redu in najtočneje izvršeno. Že kakih 14 let perem pri nji in je z menoj vedno zadovoljna. Ne bilo bi mi prijetno, ko bi se pritoževala čezme ter imela upravičen vzrok k temu!“

„Razumem te, Ana! A poprej ne moreš priti k nam?“

„Ne morem, toda proti jutru pridem, Tekla!“

„K meni?...“ In bolestni smeh se prikaže na licu mlade matere.

Ana poljubi bolnico na čelo.

„Bog te spremljaj, Ana! Dobro, da si se poslovila od mene,“ reče bolnica, „proti jutru se že več ne bova videli!“

Nekoliko minut je držala Ana mlado mater za roko ter ji zrla z meglenim pogledom v lice, zalito s solzami.

„Vse... vse bi bilo dobro,“ je šepetala bolnica. „Jaz bi se rada sešla s svojim Jožefom ter prebivala z njim na onem boljšem svetu, ako bi ne bilo otrok!“

„Bog pomagaj!“ reče Ana jokaje.

„A ti, ti Ana, ne zapustiš otrok, kaj ne?“

„Rada storim, kar mi bo le mogoče!“ odvrne stara perica, ki ni mogla obvladati ganljive bolesti pri pogledu na ta srce razdirajoči prizor.

„Sedaj pa moram iti! Gospa kontrolorjeva zre gotovo že nestrpljivo na uro,“ reče perica. Pa zbeži iz revne sobice.

Ostali so sami: umirajoča mati in dvoje nič hudega slutečih otrok. V železni peči je tlel še poslednji košček premoga. V tesni sobi se je boril še ostanek toplega ozračja z od zunaj se vsiljujočim mrazom. Noč je razprostirala svoja temna krila nad več tisoč duš broječo množico prestolnega mesta. Da, celo 200 tisoč glav je živelo v tem morju hiš, toda nihče ni pritekel na pomoč tema dvema lačnima otrokoma, ki sta se, ne govoreča niti besede, približala k materini postelji. Toda ta je ležala nepremično z zaprtimi očmi.

Zdelo se jima je, da je ugreznjena v okrepcalno spanje, da sanjari o nečim nadzemeljskim. Na ustnicah se ji je kazal lahen smeh. Vendar radi predolgega spanja je le jelo biti otroka strah. In ko se je jel oglašati glad, je prijel Jožek mater za mirno roko. „O!“ je zaklical, „mati so mrzli! Evica, položi semkaj roko!“

Sestrica ga uboga bojazljivo in z nekim strahom, toda kmalu se umakne, dotaknivši se komaj nekoliko kakor led mrzlih materinih prstov.

„V peči ugaša ogenj,“ reče Eva, „mater zebe! Nimamo pa ni premoga, niti drv. Samo nekaj še imamo, kar bi nam dalo toploto!“

„A kaj je to?“ vpraša Jožek.

„Tvojega lesenega konjiča,“ reče sestra.

Fantu se je prikazalo na licu osupljenje.

„Mojega konjiča, mojega sivca naj sežgem?“ reče, in le malo je manjkalo, da se ni razjokal.

„Da, mati ne bi zmrznili!“ doda sestra.

Po teh besedah pograbi Jožek lesenega sivca, ga poljubi in sune v ugašajočo žerjavico v železni peči.

Ko plamen objame konjiča, se približa Jožek k materini postelji, prime mater za roko ter zakliče z oveseljenim licem:

„Mati, sedaj vam bo pa takoj topleje. Moj konjiček je že v peči!“

Vendar nobena reč na svetu ni moglo več ogreti mrtve matere. —c.

SAM NA SVETU.

Oj zvonovi, ko zvonili
meni bodete v slovo,
bo li komu v tihem žalju
orošilo se oko?

Nimam brata, ne sestrice,
zlate mame nimam več,
sam po širnem svetu tavam
za odišlimi ihteč . . .

Kot samotna cvetka v plani,
tiho plakam dan za dnem,
sprejmejo me z mrzlim srcem,
kamor pridem, kamor grem . . .

Če predolgo kje prebivam,
pot mi kažejo naprej —
in naprej grem nem in mrzel
po dolini solzni tej.

Oj, zvonovi, ko zvonili
meni bodete v slovo,
pač nobeno orošeno
za menoj ne bo oko. —

Zvonimir.

